

Åpningstale, Spelet om Heilag Olav, 26.07.2017

Preses Helga Haugland Byfuglien

Kjære alle sammen.

Til lykke med dagen!

Forventningsfulle og spente skal vi snart få oppleve spelet om Heilag Olav. Akkurat her skjedde det – i hjertet av Trøndelag – mens det var høysommer – slik forteller Snorre i Heimskringla om slaget der Olav Digre fikk banesåret. Han kastet sverdet og overgav seg til Gud. Hans nederlag på Stiklestad ble til seier og endret Norge.

Det hadde en forhistorie: troen på Kvite –Krist kan spores tilbake til mer enn 200 år før 1030, også i Trøndelag. Den nye troen med nye verdier ledet til landets første lover i 1024: da ble det forbudt å sette ut barn, kvinner skulle samtykke til ekteskap, det skulle være likhet for loven for alle og søndagen skulle holdes hellig. Og det har en etterhistorie: Olav ble erklært helgen. Langsomt

ble folkets verdier og tro forandret - hedenskapen måtte vike. Det viktigste var at folk forstod at nestekjærlighet handler om å bry seg om mennesker utover sine nærmeste i ætten. Det utløste ansvar og omsorg for slaver, syke og fattige. Blodhevn måtte vike for andre rettsoppgjør.

Nesten 1000 år etter kjenner vi at budskapet berører oss. Det utfordrer oss, på hva vi står for og kjemper for.

Kampen på vollene handlet ikke bare om kongemakt. Det var også en verdikamp som er aktuell for oss. Slik er vi også en del av etterhistorien. «Lenge hadde folket kjent kristendommen fra yttersiden, men med Hellig Olav ble et helt folk lukket inn....» skrev Sigrid Undset. Kan hende litt i overkant. De kristne verdiene var ikke norske, men vi har dem gjort til våre. De kom fra vest og sør og øst, hvor Olav og flere før han, hadde møtt den kristne tro på sine ulike reiser. Og ikke minst fra en snekker fra en liten by i et lite land - Jesus fra Nasaret. Vi deler dem med mange.

Hvilke verdier vil **vi** forplikte oss på? Vi kan avlese dem i lover og regler som vi stadig får mer av – men de kan forføre oss til å tro at om vi holder oss innenfor eller ikke tas, er alt greit.

Verdier kan aldri erstattes av lover og regler. Hvilken innflytelse verdiene har avhenger av hvordan de påvirker våre holdninger og handlinger. De blir troverdige når de avspeiler seg i våre liv og i vårt samfunn. Derfor trenger vi mer enn noen gang samtaler om verdier, slik som under Olsok, som handler om annet enn børs og oljepris. Vi har behov for stadig å la oss utfordre av de store og vanskelige spørsmålene i lys av de grunnleggende verdier: Nestekjærlighet og menneskeverd og vern om Skaperverket.

Sammen med Olav den Hellige er Martin Luther en av de markante personer som har bidradd til å forandre Norge. I år markeres 500 år for reformasjonen over hele verden. Den gav viktige impulser til skole, demokratiutvikling og enkeltmenneskets ansvar og myndighet Luther understreket at alle mennesker har et kall i sitt yrke. Men den viktigste frukten av hans virke var

gjenoppdagelse og understreking av Guds vilkårsløse nåde. Den reiser oss opp, tilgir og setter oss fri til å være medmenneske. I kveld ser vi at der går en linje derfra tilbake til spelet om helgenkongen. I møte med skyldfølelsen etter ugjerningen - den som gjorde syk og rev familier og nabolag i stykker – formidlet Olav Guds tilgivelse og nåde.

Vi kan glede oss!